

KAKO GLEDA NIXON NA SVETOVNI POLOŽAJ

Ameriški predsednik Nixon je naslovil 18. t. m. na ameriško ljudstvo poslanico o položaju v svetu — prvo v vrsti letnih poročil o ameriški zunanji politiki. V poročilu je naglasil predvsem svojo željo, da bi prišlo do novega razdobja pogajanj s komunističnimi državami, in je povabil Sovjetsko zvezo, naj si resno prizadeva skupaj z Združenimi državami za konec vojne v Vietnamu. Združene države bodo opustile svojo staro vlogo, da prevladajo v zadevah svobodnega sveta — je izjavil Nixon. Pomagale bodo prijateljskim državam v primerih, v katerih bo ameriški poseg res mogel spremeniti stvari in ko bo to v državnem interesu Združenih držav. To ne bo pomenilo izolacionizma, ampak samo zmanjšanje ameriških prekomorskih obveznosti in iskanje sodelovanja na temeljih zavezništva med enakimi.

Glede držav »atlantske« in zahodne Evrope je Nixon dejal: »Evropa mora ostati za vso bodočnost, ki jo je možno predvideti, temelj zgradbe miru. Združene države ne bodo zmanjšale svojih obveznosti do evropskih zaveznikov. Pripravljene so se pogajati o vseh najvažnejših vprašanjih, ki zadevajo Evropo, in to kjerkoli. Vendar bi bilo zgrešeno misliti, da bi mogla ena sama velika konferenca rešiti vse probleme.«

Nixon je nato dejal, da želi, da bi prišlo do popolnega posvetovanja z evropskimi zavezniki o raznih zadevah vojaške narave, predvsem upoštevajoč, da bo postala Sovjetska zveza v prihodnjih desetih letih že enako močna kot Združene države in na določenih sektorjih strateškega orožja celo močnejša.

Kar zadeva Vzhodno Evropo, je ameriški predsednik spet zavrnil takoimenovano Brežnjevo doktrino, da je dovoljena sovjetska intervencija v socialističnih državah, kot se je to zgodilo na Češkoslovaškem. Nixon je dejal, da so socialistične države vzhodne Evrope za Združene države popolnoma suverene države in da ni mogoče sprejeti doktrine, ki

jim zanika pravico, da skušajo izboljšati svoje odnose z drugimi državami na svetu. Nixon je tudi spomnil na svoj obisk v Romuniji in ga označil za nepozabnega. Pri tem je pristavil, da bi se socialistične države, če bi ne bilo izrecne sovjetske prepovedi, srčno rade obrnile na Zahod, da bi izboljšale odnose z njim.

Nixon je omenil tudi položaj na Bližnjem vzhodu in v Vietnamu. Glede položaja na Bližnjem vzhodu je dejal, da naj bi se velesile ne vmešavale v spor med Izraelom in

arabskimi državami, da bi tako olajšale direktna pogajanja med njimi. Obžaloval je, da skuša Sovjetska zveza izkoristiti položaj na Bližnjem vzhodu, da bi prevladala na tamkajšnjem področju.

Kar zadeva Vietnam, je predsednik Nixon izjavil, da je odvisen mir od Hanoja, če je namreč pripravljen, da se resno pogaja za mir. Nixon je pri tem grajal Sovjetsko zvezo, ker ni zmanjšala svojih vojaških pošilk Severnemu Vietnamu, kar temu omogoča nadaljevati vojno.

Edina rešitev za spor na Bližnjem vzhodu

Predsednica izraelske vlade gospa Golda Meyr je izjavila v izraelskem parlamentu, da je Izrael pripravljen držati se določil premirja z arabskimi državami sklenjenega po šestdnevni vojni leta 1967, če se ga bo držal tudi Egipt. Spopadi med Izraelom in Egiptom so se v zadnjem času namreč tako pomnožili in so zadobili tak obseg, da da se že skoraj lahko reče, da je to nova vojna, čeprav z ustaljenih postojank na obeh straneh Sueškega prekopa. Ob prvi priložnosti — in to vsak hip — pa se lahko ta pozicijska vojna spremeni spet v premično in celo v »bliskovito«.

NAMEN IZRAELSKIH BOMBARDIRANJ

Zdaj gre Izraelcem predvsem za to, da uničijo izhodiščne postojanke Egipčanov za primer nove vojne ali da jim s tem sploh onemogočejo novo vojno, jim onesposobijo čimveč vojaškega materiala in naprav. Zato si vsak dan sledi izraelska letalska bombardiranja egiptovskih vojaških naprav vzdolž Sueškega prekopa. Izraelci pa postopno raztegujejo letalske napade vedno globlje v Egipt in zlasti v bližino glavnega mesta. Pretekli teden so izraelska letala spet bombardirala letališča v bližini Kaira ter pri tem vrgla bombe tudi na neko

železarno, pri čemer je bilo ubitih okrog 70 delavcev in nameščencev. Deset ranjencev pa je še pozneje umrlo. Izraelci trdijo, da so zadeli tovarno po pomoti, vendar je verjetneje, da gre za maščevanje za arabski atentat na potnike izraelskega letala na Münchenskem letališču, ki se je dogodil tik pred tem.

POLOŽAJ JE ZAPLETEN

Položaj na Bližnjem vzhodu je sploh mnogo bolj zapleten, kot se zdi na prvi pogled. Arabske države, ki so bile takorekoč v hipu premagane v vojni z Izraelom — v vojni, katero so same hotele in jo vsilile Izraelu, ker je Nasser menil, da je dovolj za zmago, če ima kupe sovjetskega orožja, tudi če nima tehnično sposobnih vojakov — so prešibke, da bi začele novo pravo vojno brez pomoči sovjetskih »prostovoljcev«. Niso pa tudi pripravljene na mir in na pogajanja, ker menijo — in v tem imajo prav — da bi s tem priznale svoj poraz. Zato se je Nasser odločil za tretjo možnost — za nadaljevanje vojne v drugačni obliki, to je za gverilsko vojskovanje na izraelskih tleh in v zasedenih pokrajinah in za vpade gverilcev ter rednih egiptovskih komandosov. S tem upa počasi uničiti moralno Izraelcev in jim tudi povzročati takšno škodo, da Izrael, ki ima malo število prebivalcev, tega ne bo za stalno vzdržal, bodisi zaradi prehudih človeških izgub bodisi zaradi prevelikih stroškov za vojaške izdatke. Egipt namreč dobiva orožje takorekoč zastoj od Sovjetske zveze, poleg tega pa mu pomagajo nositi vojne stroške arabske države, katerih vlade razpolagajo z ogromnimi dohodki od petrolejskih vrelcev.

NASSER ŠE VEDNO PODCENJUJE IZRAELCE

Toda Nasser tudi tokrat podcenjuje Izraelce. Ti so vodili že vse vojne z Arabci, zlasti pa zadnjo kot čisto tehnično zadevo, preračunano do zadnje poteze kot obra-

(Nadalj. na 2. strani)

Kaj hoče Nasser

V intervjuju za neki francoski dnevnik je egiptovski predsednik Nasser spet ponovil zahtevo, naj se Izraelci umaknejo z zasedenih ozemelj.

Pač pa je za to, je dejal, da naj se vprašanje palestinskih beguncev reši na osnovi resolucije Združenih narodov iz leta 1948. To je prvič, da je Nasser izjavil, da se strinja s tako rešitvijo, ki predvideva za Palestince možnost, da optirajo bodisi za povratek v domače kraje bodisi za odškodnino za izgubljeno premoženje. Seveda pa bi se izkazal tako

»velikodušen«, do beguncev šele tedaj, ko bi spet prišel do izgubljenih ozemelj.

Nasser tudi ni izključil možnosti gospodarskih in diplomatskih odnosov z Izraelom, ko bo obnovljen mir enkrat vzpostavljen. Ponovno je tudi izjavil, da odklanja direktna pogajanja s Tel Avivom. Rekel je tudi, da se ne strinja s predlogom francoskega predsednika Pompidouja za dejansko prenehanje spopadov, ker bi ukinitve sovražnosti omogočila Izraelu oddih, da bi nadaljeval kolonizacijo zasedenih ozemelj.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 22. februarja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba za čembalo; 10.00 Ortolanijev godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Miško Kranjec: »Povest o dobrih ljudeh«. Prvi del. Dramatizirala Zora Tavčar; 11.50 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Roderick Wilkinson: »Pogled nazaj«. Radijska igra. Prevedla Ada Perot. Radijski oder, režira Peterlin. 15.50 Koncert Zagrebških solistov; 16.30 Revija orkestror; 17.30 Pesmi Nadiške doline. Sodelujejo mešani zbor »Rečanj« pod vodstvom Rina Markiča, moški zbor »Idarja« pod vodstvom Antona Birtiča in solisti ob spremljavi Birtičeve harmonike; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazz; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: Reharjeva; V starih časih. »Zima je bila jen mres«; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 23. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole) 12.00 Trobentač Alpert; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Misli in nazori; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor Nadškofovskega semenišča v Trstu vodi Radole; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znanje melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 21.25 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 24. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Pianist Intra; 12.00 Bednarik: »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravljiva Lovrečič; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Postni govori (4) Rafko Vodeb: »Blagor žalostnim«, ureja msgr. dr. Lojze Škerl; 19.25 The Robar; Stigwood Orchestra vodi Shepard; 19.45 Zbor »Fantje izpod Grmade« vodi Ivo Kralj; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Viozji: »Allamistakeo«, operna enodejanka. Pertot: »Pogled za kulise«; 21.40 Parada orkestror; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 25. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.00 Ansambel »The Shadows«; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Kvartet Ferrara; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne ponevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.50 Violinist Zarko Hrvatič, pri klavirju Neva Merlak Corrado; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 19.35 Jazzovski ansambli; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Simf. koncert; 21.20 Za vašo knjižno polico; 21.35 Glasba za oddih; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 26. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 slovenske pesmi; 11.50 Kitarist Powell; 12.00 Pod farnim zvonom župne cerkve v Dreki; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce; 17.35 Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Trio Ivcevič-Belli-Bisiani in pianist Giorgi. Merku: Ricerare in Allegro za violino, violo in čelo; 19.30 »Pisani balončki«; 19.40, Motivi ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35: J. Cocteau: »Pisalni stroj« Igra v 3 dej. Prevedla Radojka Vrančič; 22.25 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 27. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.00 Revija harmonik; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.44 Pacchiorijev ansambel; 17.20 Za mlade (dalje na 7. strani)

Edina rešitev za spor na Bližnjem vzhodu

(Nadalj. s 1. str.)

tovanje v kaki moderni tovarni, čeprav igrajo seveda pri tem vlogo tudi domovinska ljubezen, pogum in politična izobrazba izraelskega naroda, ki brani svojo novo pridobljeno staro domovino, po skoraj dva tisoč letih, odkar jih je rimski osvajavec pregnal in nje. Nasproti temu pa lahko postavi Nasser le nepismene egiptovske felahe, politično apatične, revne in popolnoma nevedne glede moderne tehnike. Kaj pomagajo Egipčanom najmodernejša sovjetska lovka letala, rakete in radarji, če jih ne znajo uporabljati in zaradi nevednosti in zaslepljenega sovraštva, niti ne poznajo nasprotnika? Nasser je sam izjavil, da imajo Egipčani več letal kot pilotov, toda letala sama se ne bodo bojevala z Izraelci.

Ravno zato zahteva Nasser ruske »prostovoljce«. Brez njih mu z darili v obliki ruskega orožja ni veliko pomagano.

NITI IZRAELCI NITI ARABCI NE MOREJO POPUSTITI

Varnostni svet, velesile in razne mednarodne politične organizacije sujejo v svet lepe, zveneče fraze o »rešitvi spora na Bližnjem vzhodu«, toda dejansko najbrž vsakdo ve, da tega spora ni mogoče rešiti z lepimi frazami. Izraelci ne morejo zapustiti zasedenih ozemlj, ker jih delno smatrajo za bistven in celo zgodovinsko in čustveno najvažnejši del svoje nekdanje domovine (bivši arabski del Jeruzalema), delno pa iz strateški razlogov, saj bi tak umik pomenil dejansko arabsko zmago in bi bil samo uvod v nov arabski koncentrični napad na Izrael, ki bi spet ne imel zavarovanih mej. In prihodnjič bi bil arabski napad po sovjetski zaslugi gotovo bolje pripravljen in učinkovitejši. Nasser pa iz notranjepolitičnih razlogov meni, da ne more ustaviti gonje proti

Izraelu in izzivanja ob Sueškem prekopu, da se tako še vedno kaže arabskemu svetu kot »močni mož«.

EDINA REŠITEV

Pamet narekuje samo eno rešitev, ker je edino možna: da se velesile nehajo vtikati v spor na Bližnjem vzhodu in prepuste njegovo rešitev Arabcem in Izraelcem. Če Izrael in in arabske države ne bodo dobivale od velesil modernega orožja, bodo njihovi medsebojni spopadi počasi uplahnili v brezpomembne praske in bodo s časom sploh prenehali. Vzdušje bo postalo manj napeto. Libanon in Jordanija se bosta znebila palestinskih gverilcev, ki zdaj terorizirajo obe mali arabski državi in ju pehajo v kaos in teror. V vseh arabskih državah, zlasti pa v Egiptu, Siriji in Iraku pa se bodo morale kmalu začeti temeljite notranje socialne in politične reforme, če se nečejo ta arabska ljudstva popolnoma izolirati od napredka v modernem svetu. In to bo prineslo na vrh novo, stvarnejšo, naprednejšo in morda tudi bolj demokratično politično generacijo, ki bo imela več smisla za realne probleme ter bo spoznala, da je netenje spora z Izraelom samo izgovor za določene vodilne plasti arabskega sveta, da se jim ni treba lotiti temeljnih in nujnih prosvetnih, socialnih in gospodarskih reform.

V tem spoznanju pa bodo možna tudi stvarna, čeprav morda trda in dolga pogajanja z Izraelom, ki pa bodo končno privedla do sporazuma, ki bo omogočil tako Arabcem kot Izraelcem mirno življenje ter bo končno tudi spraval s sveta sramotni problem palestinskih beguncev, ki ga sedanje arabske vlade nočejo rešiti, da tako z nesrečo teh ljudi podpihujejo sovraštvo in vojno proti Izraelu. K rešitvi tega problema pa bo moral prispevati tudi Izrael, ki pa je že izjavil, da je pripravljen to storiti.

Pregljeva proslava v Novi Gorici

V torek 17. t. m. je Zveza kulturno prosvetnih organizacij v Novi Gorici priredila spominsko proslavo pisatelja Ivana Preglje ob desetletnici njegove smrti. V prvem delu je članica Goriškega gledališča Dragica Kotova prebrala nekaj značilnih odlomkov iz Pregljevih del.

O pisatelju samem in o njegovem delu in pomenu pa je nato spregovoril prof. Anton Slodnjak. Duhovni svet tolminskega pisatelja je prikazal tako, da se je ustavljal ob raznih njegovih delih, predvsem ob Tolmincih, Štefanu Golji in njegovih, Plebanusu Joanesu, Azazelu, Otrocih sonca. Še posebno pa je poudaril pomen enega izmed Pregljevih najboljših del Bogovca Jerneja, kjer pisatelj do dna premožga samega sebe, prerešeta družbo, v kateri živi, in nakaže smernice in cilje, ki so se uresničili šele čez kakih 40 let. Osnovni problem tega dela je duhovništvo in eros, torej problem celibata. Roman je napisan v nekem osebnem slogu, to je že vizionarnost človeka, ki v skrajni duhovni napetosti slutiti neke sile, ki govorijo namesto njega, ki njegovo trpljenje postavljajo naravnost v kozmos, kjer pa že iz pradavnine zveni visoka pesem ljubezni.

Zanimivo in pomembno v Preglju je tudi to, koliko življenjske neposrednosti in idejne

premočrnosti in poštenosti je čutili v vseh njegovih delih, v delih tega »skromnega srednješolskega profesorja«.

»Jaz bi — je dodal prof. Slodnjak — ob tem postavil zelo delikatno vprašanje, kje pa imamo danes srednješolskega profesorja, ki bi s tolikim pogledom iskal v bistvo časa, v probleme svojega naroda?« Čeprav menim, da je predavatelj tu mislil na številne naše profesorje, ki omejujejo svoje delo na šolski pouk, bi bil odgovor vsekakor zanimiv.

Ob koncu predavanja si je prof. Slodnjak zaželel, da bi tudi slovenska mladina segla po tem našem velikem pisatelju. Videla bi, da njeni predniki in učitelji le niso bili tako zastareli in neobjektivni, ampak da so nasprotno znali gledati tudi zelo globoko v življenje in v njegove probleme. V tem so znali biti nekateri pravi duhovni velikani.

Naj za konec dodam še svojo misel, da bi bilo pošteno in prav, da bi se tudi naše zamejske organizacije in posamezna društva vsaj zdaj, ob priliki desetletnice pisateljeve smrti spomnila tega, za Cankarjem menda najpomembnejšega slovenskega pisatelja in ga približala tistim preprostim ljudem, iz vrst katerih je Ivan Pregelj prihajal in za katere je živel in ustvarjal.

i. t.

Odkritje Prešernove fotografije?

Pred nekaj tedni smo v slovenskem časopisu lahko sledili polemiki okrog dozdevnega odkritja neznanega Prešernovega portreta. Znano je, da dosedaj ni bila znana nobena podoba našega največjega pesnika, ki bi nastala že za njegovega življenja. Tudi edini portret, ki ga je naslikal slikar Goldenstein, je nastal nekaj let po njegovi smrti. Prof. Márko Marin je med slikarjevo zapuščino v Salzburgu odkril neko skico, za katero trdi, da predstavlja Prešerna in da jo je slikar narisal v času, ko je Prešeren še živel. Vendar se je pozneje izkazalo, da je ta trditev prenašljiva, saj se temeljila na dokazih brez resne znanstvene vrednosti. V časopisu je prišlo do ostre polemike, ki se je na žalost izrodila v sredstvo za osebno obračunavanje. Kljub vsemu je bila ta polemika pozitivna, saj je na novo osvetlila in pojasnila nekatera vprašanja okrog Prešernovega portreta in tudi njegovega pesniškega dela.

V sobotnem »Delu« z dne 7. februarja pa je slikar Čoro Škodlar objavil fotografijo, ki naj bi predstavljala pesnika Franceta Prešerna. V dolgem članku na široko poroča, kako je prišel do fotografije. Dosedaj smo mislili, da Prešeren ni bil nikoli fotografiran, češ da v Ljubljani v njegovem času še niso poznali fotografije, ki se je ravno takrat začela širiti po Evropi. V dokaz, da to ni res, navaja avtor članka oglas iz »Laibacher Zeitung« z dne 17. avgusta 1839, ki govori, da se v Ljubljani pri Ignaciju Kleinmayerju dobi knjiga o skrivnosti daguerotipije ali umetnosti fotografije. Fotografijo s Prešernovim portretom

je Čoro Škodlar dobil pri Nadi Hočevarjevi, vdovi po lekarnarju Slavku Hočevarju.

Pokojni Hočevar je Škodlarju pred nekaj leti pripovedoval, da ima v svoji bogati privatni zbirki tudi fotografijo s Prešernovim portretom. Škodlar je na to že pozabil in se zapet spomnil ob nedavni polemiki glede pristnosti Prešernove podobe. Fotografije je Slavko Hočevar dobil leta 1912 na Dunaju od žene sorodnice dr. Helge Gallent, potomke družine Schmidt iz Ljubljane. Prvi lastnik fotografije je bil Ferdinand Schmidt, trgovec in naravoslovec-samouk ter Prešernov prijatelj. Podrobna raziskava fotografije je pokazala, da gre za pristno fotografijo po naravi, vendar pa je to posnetek prvotne daguerotipije. Ob primerjavi z litografijo v Jurčičevi in Stritarjevi izdaji Prešernovih pesmi iz leta 1866 je Škodlar ugotovil, da je ta fotografija bila uporabljena kot predloga za to litografijo. Prvi lastnik daguerotipije je dal napraviti fotografski posnetek na ploščo (postopek, ki je bil po letu 1860 že splošno v rabi), ker mu je bila predrag spomin, da bi jo dal v roke litografu. Prvotna daguerotipija s Prešernovim portretom je zaenkrat izgubljena.

Če so podatki in dokazi, ki jih je navedel Škodlar, zanesljivi, smo tako Slovenci prišli do prave fotografije Prešerna, ki ni najboljša, vendar zadostna za razpoznavo pesnikove fiziognomije. Prav gotovo je to pomembno kulturno-zgodovinsko odkritje, vendar je to malenkost v primerjavi z genialnostjo Prešernovega duha in njegove poezije.

M. V.

Pisma uredništvu

ČITATELJ Z ONSTRAN MEJE NAS PROSI ZA OBJAVO SLEDEČEGA DOPISA:

Prebral sem zadnjo številko »Demokracije« in kakor sem z mnogimi stvarmi, ki jih piše, soglasen, moram v načelu vendar zavrniti njeno pisanje.

Če duha tega pisanja prav razumem, to je, da se mora javnosti prav vse sporočiti, se mi le zdi, da tako načelo v vsakem primeru ne odraža tistega, kar s tem želimo, še posebno ne takrat, kadar mogoče nehoti pritaknemo svoje lastne misli in dojemanja.

Eden in isti dogodek dobi lahko pri poročanju toliko različnih pomenskih odtenkov, ki po načinu pisanja na bralca vsak po svoje vplivajo. In tisto pisanje, ki je pisano bolj prepričljivo, tisto ga prepriča, ne glede, kako blizu je stvarnosti. Pri pisanju poročil in komentarjev je navadno tako, da nikdar ne moremo v celoti zavreči in tudi ne sprejeti nekega poročila. Med tem ali se sprejme ali zavrne, je mnogo manevrskega prostora za pisca, da svoje poročanje prilagodi v bralcu sprejemljivo obliko.

To sicer ni tisto glavno, na kar sem hotel opozoriti, ko sem na začetku omenil »Demokracijo«. Hotel sem le opozoriti, kakšen vtis lahko dobijo prizadeti, ko se o njih piše. Tisto, česar pri tem listu ne odobravam, je način obravnavanja pomanjkljivosti pri drugih skupinah. Tukaj se načelo, da je treba javnosti odkriti vse, lahko pokaže kot pripravno, pa tudi zlonamerno orožje nasproti skupinam drugih nazorov.

Ne živim v zamejstvu in se torej ne udeležujem političnega in kulturnega življenja naših zamejskih ljudi, vendar živo spremljam vse njihovo dogajanje, posebno zato, ker so tako živ del našega narodnega občestva in toliko prispevajo k vseslovenski misli in kulturi. Posebno vesel bi bil, če bi se zgodilo, da bi na vsem prostoru od Trsta do Trbiža Slovenci enotno nastopali.

Prepričan sem, da je to tudi želja »Demokracije« oz. njenega uredništva in skupine, ki jo predstavlja. Nisem pa prepričan, da je pot, ki si jo je izbrala, pravilna. Ne strinjam se s tem, da se osebni spori (kot v primeru dr. Berdona in dr. Agneletta) povzdigujejo na politično raven. V primeru skupin v SS

PORAVNAJTE NAROČNINO!

ni potrebna tako zavzeta natančnost pri ocenjevanju njihovih pomanjkljivosti, ker bi lahko to razumeli kot zadovoljstvo nad takim iskanjem, ne pa kot prijateljski nasvet.

Napake imamo ljudje krščanskega prepričanja, kot jih imajo tudi demokratje. Zato bi bilo priporočljivo, da bi bilo poročilo »Demokracije« o občnih zbiorih SS in SLG bolj spodbudno in dobronamerno. Stvarna se mi zdi edino pripomba o številu zastopnikov iz okolice mesta v osrednjem odboru SS.

Posebno Slovencem je nazorsko sožitje nujno potrebno in upam, da ga bomo slovenski katoličani tudi v bodoče razumeli in premagali pomisleke, kot nam je priporočil koncil.

Upam, da bo ta zapis sprejet dobrohotno, kot je tudi napisan, in bo mogoče le kaj pripeval do bolj ustvarjalnega, odgovornega in ne razdiralnega pisanja in ravnanja.

Govor dr. Dolharja v občinskem svetu

Na torkovi seji tržaškega občinskega sveta je imel izvoljeni zastopnik Slovenske skupnosti svetovavec dr. Dolhar govor v okviru debate o letošnjem občinskem proračunu. Odgovoril je liberalcu Zimolu, ki je bil izrazil »začudenje«, kako da stranke sredinske levice sodelujejo s Slovensko skupnostjo, ker ta ne spada k levici.

Dr. Dolhar je v zelo dobrem govoru zavrnil to »skrb« liberalnega svetovavca za čistost sredinske levice in poudaril, da je Slovenska skupnost po svojem značaju napredna politična organizacija in v njej so organizirani tudi ljudje, ki so sodelovali v odporiškem gibanju. Potem je izjavil, da je imela Slovenska skupnost glavno in odločilno zaslugo za vse, kar je bilo doslej doseženo za Slovence v Trstu. Odgovoril je tako desničarjem, ki so proti temu, da bi prišel še en Slovenec, in sicer predstavnik Slovenske skupnosti v občinski odbor, kot komunistom in zlasti Jelki Gerbec, ki so napadli Slovensko skupnost. Očital je komunistični partiji, da »hrani mnoge slovenske glasove v hladilniku...«.

Razprava je bila zelo burna.

— o —

TITO JE OPTIMIST

Predsednik Tito je še vedno na obisku v afriških državah, kjer prebija čas izmenoma na lovu in na diplomatskih sestankih. Kot znano, skuša spraviti skupaj novo konferenco neuvršenih držav, to je takih, ki ne spadajo niti k ameriškemu niti k sovjetskemu taboru.

Če se mu to posreči, bo to velik diplomatski uspeh, po presoji zlasti v nevtralnih

krogih. Neuvrščene države povečini namreč nimajo trdne zunanje politike in potegnejo zdaj z enim, zdaj z drugim taborom, glede na to, od katerega bi rade trenutno gospodarsko pomoč, orožje ali diplomatsko oporo. Taka država je npr. Egipt, ki je bil prej eden glavnih pobudnikov politike neuvršenosti. Zdaj, ko je Nasser navezan na sovjetsko oporo in dobave orožja v sporu z Izraelom, pa ni več mogoče resno govoriti o njegovi »neuvršenosti«. To otežuje prizadevanje jugoslovanskega predsednika, ki pripisuje skupni neuvršenosti držav važno vlogo v sedanjem svetu: ustvarjale naj bi nekako politično ravnovesje med vzhodnim in zahodnim taborom. Vendar kaže Tito v svojih izjavah v afriških prestolnicah optimizem.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Četrta premiera sezone 1969-70

IGNAZIO SILONE

PRIGODA UBOGEGA KRISTJANA

prvič v slovenščini

Prevajalec: MIRKO MAHNIČ

Scenograf: SVETA JOVANOVIČ

Kostumograf: ALENKA BARTLOVA

Režiser: ANDREJ HIENG

v soboto, 21. februarja ob 20.30 (abonma red A)

v nedeljo, 22. februarja ob 16.00 (abonma oko liški)

— o —

GOSTOVANJE OPERE SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

P. I. ČAJKOVSKI

PIKOVA DAMA

V soboto, 28. febr. ob 21. uri

v nedeljo, 1. marca ob 16. uri

S Tržaškega

Skof Grmič med tržaškimi Slovenci

Pretekle dni se je mudil v našem mestu mariborski pomožni škof Grmič. Obiskal je razne naše verske in prosvetne ustanove, imel več predavanj in se udeležil tudi premiere Silonejeve igre »Prigoda ubogega kristjana«.

Izredno zanimanje so vzbudila razna škofova predavanja, med katerimi gre omeniti sobotno predavanje v Slovenskem kulturnem klubu, ko je govoril tržaški mladini o krščanskem humanizmu. Ločimo krščanskega od ateističnega in drugih humanizmov, ker so različni zorni kot, s katerih ljudje raznih nazorov gledajo na človeka in odkrivajo same sebe. Predavatelj je zato najprej govoril o krščanskem odkrivanju človeka in njegovega mesta v stvarstvu (neživa bitja, živa bitja, soljudje). V njem se človek pojavlja kot kozmični duhovnik, ker ga dopolnjuje in tedaj sodeluje pri dokončnem izoblikovanju sveta.

Zanimanje, delo in ljubezen za to stvarstvo je predavatelj predstavil kot horizontalno dimenzijo, ki pa je nujno povezana z vertikalno (ljubezen do Boga), ker je ta slednja poročstvo za prvo. Popolni krščanski humanizem upošteva obe dimenziji in je zato prej perspektiva humanizma kot humanizem sam. Predavatelj je ob koncu umenil, da tak humanizem, čeprav je postavljen na odločne temelje, lahko postane nečloveški, če pre malo ali sploh nič ne upošteva horizontalne dimenzije, ali pa če skuša uresničiti svoje ideje s silo.

V nedeljo dopoldne je škof Grmič govoril

SPOMINSKA SLOVESNOST OB SMRTI SV. CIRILA

Na pobudo Apostolstva sv. Cirila in Metoda bo gostovala v nedeljo 22. februarja ob 17,30 v Marijinem domu v Trstu, ulica Risorta 3 Zveza slovenske katoliške prosvete s posebno akademijo pod naslovom »Hoja za pradednimi častmi.« Prizor iz življenja sv. bratov je privil in zrežiral dramaturg Aleksej Pregarc.

Vmes poje goriški ekumenski zbor pod vodstvom prof. Stanka Jericija.

v rojanskem Marijinem domu slovenskim izobražencem o hodobnem dogajanju v Cerkvi. S prirojeno odkritostjo, vestnostjo in resnicoljubnostjo se je dotaknil glavnih problemov in pretresov današnje pokoncilске Cerkve. Dalj časa se je ustavil ob temah novega holandskega katekizma, ob celibatu, ob razporoki, ob avtoriteti Vatikana. Kot po vsakem predavanju je tudi tu sledila prosta diskusija.

V ponedeljek popoldne je govoril našim duhovnikom, zvečer pa skavtom in skavtinja m o ateizmu. Omenil je vzroke današnje ga izgubljanja vere, ko človek recimo ne najde prepričljivega odgovora na problem krivice in zla, ali ker nima časa, da bi se v hitrem tempu današnjega življenja poglobljaj vase, ali zaradi nekrščanskega zgleada marsikaterega vernika. Dodal je, da je dolžnost

Zastopniki Kmečke zveze pri tržaškem županu

Župan inž. Spaccini je sprejel, na posredovanje odbornika Hreščaka, predstavništvo tržaške Kmečke zveze, ki mu je prišla obrazložiti stališče te organizacije glede novih urbanističnih norm.

Sindikalni predstavniki so zopet poudarili, sklicujoč se tudi na zadevno študijo, ki so jo izročili že leta 1968 Deželni ustanovi za razvoj kmetijstva in krajevnim upravam, da je edina alternativa urbanizaciji hitra valorizacija krajevnega kmetijstva. Ko so izrazili namen organizacije, da prispeva svoje predloge med pripravljanimi podrobnimi načrtovi za kraško področje, so delegati posredovali županu zaskrbljenost zaradi resnih težav, katerim so okoliški kmetje podvrženi v tem času, ko jim ni omogočeno, da prilagodijo svoje stanovanjske razmere potrebam družin.

Zato so predlagali, naj se da normam tako tolmačenje, ki naj omogoči zidanje kmečkih hiš tistim, ki obdelujejo zemljo, ter naj se

vsakega kristjana, da se, kot se pogloblja v svojo religioznost, zanima tudi za ateizem, ker bo samo po tej poti mogoč razumeti tiste, ki ne verujejo. To pa se postavlja kot nujnost, ker smo vsi poklicani, da ustvarjamo nov in boljši svet.

A. B.

NOVI VODSTVENI ORGANI SLOV. SKUPNOSTI

V petek, 13. t. m., se je v Trstu sestala novoizvoljeni svet Slovenske skupnosti na svoji prvi redni seji. Predsednik občnega zbora Ivan Prinčič je po pozdravnem nagovoru odprl razpravo o dnevnem redu seje, ki je predvidevala izvolitev predsednika sveta, političnega tajnika in štirih referentov, ki skupno s političnim tajnikom sestavljajo izvršni odbor Slovenske skupnosti.

Za predsednika sveta je bil soglasno izvoljen dr. Zorko Harej. Za političnega tajnika je bil izvoljen dr. Drago Legiša, štirje referenti pa so: dr. Jež, Jurjevič, dr. Mljač in dr. Štoka.

Novi politični tajnik se je zahvalil za izkazano zaupanje in v kratkem govoru orisal smernice bodočega delovnega izvršnega odbora Slov. Skupnosti.

reši že več kot 7 let trajajoče situacija na področju Sv. Ane pod Rovtami.

Inž. Spaccini je izrazil razumevanje uprave za obrazložena mu vprašanja in je predlagal, da se jim poišče rešitev v okviru veljavne zakonodaje v sodelovanju s pristojnimi deželnimi organi. Na sestanku je bila tudi razprava o pripravi bližnjega posvetovanja med pristojnimi ustanovami in sindikalnimi organizacijami o kmetijstvu v tržaški občini, da se pripravijo primerna dokumentacija in operativni instrumenti za uspešnejši poseg občine pri valorizaciji sektorja.

Ko so razpravljali končno o vprašanju pridobivanja nepremičnin, potrebnih za razširitev pokopališča, in se sporazumeli o nekaterih pobudah, po katerih naj se upoštevajo upravičeni interesi razlaščenec, so se predstavniki Kmečke zveze zahvalili županu za zanimanje, ki ga je pokazal do predloženih mu problemov.

Razmišljanja Igor Tuta: KAJ PIŠEJO ČASOPISI

II.

Govoril sem že o časnikarjevem zbiranju snovi za časopis in sem predvsem poudaril njegovo bolj ali manj široko izobrazbo in na njegovo bolj ali manj izbrušeno znanje. Toda nič manj ni pomembna pri nastajanju časopisa časnikarjeva srčna kultura, ki na tak način vpliva na pero, da je v duhu in črki napisane ga vedno manj ožin in nestrpnosti in vedno več medsebojnega razumevanja in spoštovanja. Tu imam v mislih ne samo spoštovanje do obdelane snovi, pač pa tudi do ostalih časnikarjev, ki morda o istem poročajo, predvsem pa do bravcev, ki se z napisanim periodično ali občasno srečujejo.

To je večkrat težak izpit tudi za izkušene ga poročevalca. Naj navedem preprost primer iz našega časopisja, kjer večkrat neprijetno izpadejo nepomembne ali strupene polemike ali celo prepri med časopisom in časopisom. Kolikor vem, ni »Times« v zadnjih

petdesetih letih nikoli polemiziral z drugimi časopisi, in spominjam se, da sem v vseh letih, kar berem »Epoco«, srečal samo enkrat polemičen odstavek glavnega urednika do prepričanja in idejne usmerjenosti drugega časnikarja in njegovega dela. To pa iz preprostega razloga, da kratkomalo ni pošteno za vsako ceno skušati očrniti časnikarja pred svojim in njegovim krogom bravcev, četudi mu je morda res kje spodrsnilo. Menim, da gre predvsem spoštovati časnikarja kot suveren razumski subjekt.

Pri svojem pisanju pa mora dober časnikar imeti pred očmi vedno tudi različna mnenja svojih bravcev, zlasti pa mora paziti, da ne uporablja zapletenega jezika, nerazumljivega, težkega ali celo praznega govora.

In še v nečem prepogosto grešijo naši časnikarji. Premalo se pri pisanju zavedajo, da sta novica in komentar dva ločena pojma, in

oboje pomešajo do take mere, da je bravcu nemogoče ugotoviti, kakšno je resnično ozadje dogodka in kaj je samo časnikarjevo tolmačenje.

O izkrivljanju resnice, o podtikanju, o namernem spreminjanju duha citiranih odlomkov ne bom govoril, ker je to, milo rečeno, vsaj »nečastno, zato pa tudi nasprotno začeljeni république des esprits«, kot je napisal prof. Pahor na 131. strani svojega »Odiseja ob jamboru«.

Kar sem zgoraj omenil, so lahko istočasno tudi sredstva za objektivno poročanje, toda vprašanje je, kaj je sploh za koga objektivno poročanje. Prepričan sem, da se »evropskemu peresu« ni treba mučiti s tem vprašanjem, ker sta osebna poštenost in srčna kultura dovolj močni jamstvi za pravo pot.

Poleg vprašanja, kaj in kako poročati, se vzporedno istočasno postavlja vprašanje — ali sploh poročati? O čem gre in o čem ne gre pisati, tudi o tem se sprašuje neznani pisec v 29. št. »Primorskega dnevnika«. O tem prihodnjic.

(Dalje)

FINANCE GORIŠKIH OBČIN

Pokrajinski nadzorni odbor, ki pregleduje gospodarsko poslovanje občin na Goriškem, je izdal poročilo o tem delovanju v lanskem letu. Ugotovil je, da so imele samo štiri goriške občine letni proračun brez izgube. Te so: Gorica, Sovodnje, Tržič in Gradež. Vse druge pa dokazujejo primanjkljaj v skupnem iznosu nad milijardo lir.

Goriška in sovedenjska občina sta lahko krili svoje stroške z dohodki proste cone. V Gradežu z dotokom turističnega prometa, v Tržiču s posebnimi prispevki.

Mnoge občine morajo najemati posojila za svoje stroške. So pa celò take, ki ne morejo niti prositi za posojila, ker so že izčrpale vsa potrebna jamstva.

V poročilu predsednika nadzornega odbora je naveden primer majhne občine, ki ima 29 milijonov rednih dohodkov, plačuje pa 17 milijonov za uslužbenice in 15 milijonov letno za odplačilo starih dolgov. Kako naj taka občina še živetari?

PLANINSKO PREDAVANJE

V petek 20. februarja bo priredilo Slovensko planinsko društvo v Gorici poseben planinski pulturni večer ob 20.30 v klubu »Simon Gregorčič« na Verdijevem korzu 13.

Predaval bo in z barvnimi diapozitivi pojasnjeval številne gorske vzpone plezalec Tone Sazonov iz Ljubljane.

Naslov predavanja je: »Sonce, snežni mež in vertikale«.

Posebnost bo oris zimskega vzpona preko Copovega stebra v severni triglavski steni. Ker se je teh plezalnih tur udeležil tudi predavatelj sam, bodo njegova izvajanja tem bolj živa.

Sodvož pri južni postaji

Eno najbolj važnih prometnih zadev goriškega mesta je že leta in leta dohod v Gorico z južne strani. Ta je bil samo eden pripraven za velik promet, in sicer glavna cesta čez soški most pod Ločnikom mimo Malih Rojč in skozi ozki železniški podvož pri južni postaji. Včasih so ga skušali nekoliko popravljati ali širiti, resnega dela za dokončno ureditev pa se ni občinska uprava nikoli lotila. Tudi razna gradbena podjetja niso nikoli pristala na ponudbe ob razpisu del.

Končno pa je od sedemnajstih podjetij, ki so bila povabljeni na razpis del, sprejelo ta dela samo podjetje Tacchino iz Gorice za 114 milijonov lir.

Po novem načrtu bo stari podvož razširjen, poleg pa bo zgrajen še eden v širini osmih metrov. Skozi desnega bo usmerjen dohod, skozi levega pa izhod. Cestišče bodo tudi znižali, tako da bo dosegla višina podvožov štiri metre šestdeset in bodo mogli voziti skozi tudi visoko natovorjeni tovarnjaki.

Preurejeni bodo tudi prehodi na cesto proti Štandrežu in proti cesti Usmiljenih bratov. Zato bo potrebnih še drugih 50 milijonov, ki bodo uporabljeni za odkup zemljišč, za prometne znake in za odškodnino železniški upravi, ker bodo morali vlaki nad podvožom med deli bolj počasi voziti.

Kot znano, bo preurejen in moderniziran tudi mejni prehod pri Fernetičih na Tržaškem. Oboje bo v korist zvezam med sosednimi mejnimi področji.

Občni zbor slovenskih šolnikov

V torek popoldne so se zbrali na izredni občni zbor člani Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici. Izredni občni zbor je bil sklican, ker so nekateri člani upravnega odbora odstopili in je bilo potrebno njihova mesta zasedeti z novimi odborniki. Potrebno je bilo tudi ustrezno popraviti sindikatova pravila; kot tretja osrednja točka pa je bila na sporedu razprava o tesnejši povezavi s tržaškim šolskim sindikatом.

O tej točki so se mnenja navzočih učiteljev in profesorjev zedinila, da naj bi se oba sindikata preimenovala na skupno ime, ki bi odgovarjalo dejelnemu merilu. Obe sekciji, tržaška in goriška, pa bi ohranili vsaka svojo samostojnost, ker so tudi vprašanja šol in šolnikov drugačna v Trstu kot v Gorici. Pač pa je potreben skupen koordinacijski odbor z izmeničnim predsedstvom.

Novi izvršni odbor bo moral s tržaškimi kolegi natančno izvesti to povezavo po sprejetih smernicah.

Daljša razprava se je sukala okrog perečih vprašanj, ki se tičejo šol in učnih moči, ter o seminarju, ki naj bi se odprl v mesecu marcu tudi v Gorici, kot bo zadnje dni tega meseca v Trstu. Program predavanj naj bi bil, z nekaterimi spremembami, isti kot za tržaške šolnike.

Po razrešenici prejšnjemu odboru so sledile volitve v upravni, nadzorni in razsodiščni odbor. Izvoljeni so bili: Veselova, Sirk, Rener, Rebec, Korošec, Peratova, Karel Primožič, Mirko Primožič, Bolcina, Rupel, Corsi, Bratuževa in Bednarik.

RODITELJSKI SESTANEK

V nedeljo 22. t. m. ob deseti uri dopoldne bo roditeljski sestanek za starše in skrbnike dijakov slovenskega učiteljskega in gimnazijeliceja v Gorici. Sestanek bo v risalnici učiteljskega.

Starši bodo imeli priložnost, da se porazgovore z učnim osebjem o šolskih zadevah in o učnih uspehih svojih sinov in hčera. Zato jih vabi ravnateljstvo, da se sestanka udeležijo v polnem številu.

Brošura o goriškem muzeju

Znani goriški zgodovinec profesor Bozzi je izdal v založbi videmske »Accademia di scienze, lettere e arti« brošurico o zgodovinskem razvoju goriškega pokrajinskega muzeja. Ustanovljen je bil leta 1861. Sprva je imel le majhne zgodovinske, umetniške in prirodopisne zbirke. Svoj sedež je imel na Stolnem trgu, kjer so bili tudi uradi deželne zboru. Tam je danes kvestura. Zadnja leta prejšnjega stoletja se je pa preselil v palačo grofov Attemsov na Kornu, ki jo je zgradil leta 1756 znani goriški arhitekt Nicolò Pacassi.

Muzej je slovesno odprl 30. septembra 1900 cesar Franc Jožef, ko je bil na svojem zadnjem obisku v Gorici. Prvi ravnatelj te kulturne ustanove je bil Tržačan profesor Ferdinando Gatti. Od leta 1906 do 1915, ko je izbruhnila prva svetovna vojna tudi na italijanski fronti, je vodil muzej profesor Turus. Med

Iz Goriške

Novemu vodstvu te važne stanovske organizacije slovenskih goriških profesorjev in učiteljev voščimo dosti uspehov pri njegovih prizadevanjih in delu za dobro naših šol in mladine.

— o —

Števerjan

IZUMIRAMO

Prva številka Števerjanskega vestnika prinaša zanimivo statistiko o števerjanskem življenju v minulemu letu. Iz nje razberemo, da se naravno število števerjanskega prebivalstva ni spremenilo.

Na matičnem uradu je bilo zapisanih ob koncu leta 832 občanov. Rodilo se jih je deset, in sicer trije fantiči in sedem deklic. Vsi v goriških porodnišnicah. To je skrajno majhna rodnost in pomeni narodno smrt.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravljalni listi ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

Umrlo je devet Števerjancev, pet moških in štiri ženske.

Pred oltar je stopilo 14 parov. Od teh so pa ostali le štirje v Števerjanu. Večina nevest se je tudi poročila z ženini italijanske narodnosti. Trije števerjanski fantje so se pa lani poročili v Jugoslaviji.

Zivahno prosvetno življenje napoveduje tudi prosvetno društvo »Sedej«. Člani so izvolili nov ožji odbor in širši s šestnajstimi člani. V društvu so že začeli s kulturnimi večeri. Na prvem je g. Vinko Zaletel s Koroške kazal in razlagal skioptične slike iz Afrike.

— o —

KONCERT V GORICI

Na povabilo Slovenske katoliške prosvetne zveze v Gorici bo gostoval v Katol. domu v nedeljo 22. februarja ob 16.30 cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana v Trstu in priredil samostojen koncert. Na sporedu je 12 pesmi.

Vmes bosta brala svoja dela pisatelj Josip Kravos in pesnica M. Mijot.

vajno so dragocene zbirke spravili na varno, za kar sta si posebno prizadevala goriški profesor Mulitch in literarni esejist Ugo Ojetti. Muzej je takrat še hranil razne zbirke in ekspozite, ki so jih muzeju darovali tudi slovenski kulturniki. Med temi je bil tudi naš prirodoslovec Fran Erjavec, ki je dal muzeju svoje bogate predale poljev, metuljev in mikrobiološkega blaga. O tem malokdo kaj ve, zbirke so se pa porazgubile.

Po vojni se je muzej obnovil, toda umetniške in zgodovinske ostaline so odnesli v muzejsko poslopje na Gradu, na Kornu pa je ostal vojni muzej. Prvo nadstropje pa je na razpolago za sodobne umetniške razstave in razna kulturna zborovanja. Treba bi pa bilo urediti še druge sobane, ker se nabira vedno več muzealnih predmetov, ki nimajo več prostora v dosedanjih sobanah.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Prigoda ubogega kristjana“ na našem odru

V soboto (14. februarja) smo gledali v Trstu prvič Silonejevega »Ubogega kristjana«, in ga prvič poslušali v slovenščini. Zanimanje za predstavo je bilo veliko, čeprav je izredno slabo vreme nekoliko zadržalo obisk.

Pomembnost predstave so poudarili že na predvečer režiser, igralci, dramski kritiki in poročevalci, na dan predstave pa sam pisatelj Ignazio Silone, ki je prispel v Trst in si je tudi predstavo ogledal. Ta večer je bilo v Kulturnem domu tudi mnogo gostov iz Slovenije, tako politični predstavniki oblasti, književnikov, pa tudi mariborski pomožni škof, ker je njegov obisk v našem mestu soupadal s premiero.

Ignazio Silone je sedel na konec dvorane in mirno opazoval, kako igralci realizirajo njegovo umetnino. V pogovoru je 70-letni pisatelj tih in redkobeseden, zdi se zamišljen, vendar zelo priseben. Pove, da Trst dobro pozna, Slovenijo manj, pač pa da mu je zelo znana Koroška in slovenske koroške vasi. Z mariborskim škofom izmenjata nekaj misli v nemščini. Ko bi hotel vedeti, kako je zadovoljen po prvem delu s predstavo, obide vprašanje in mi pove, da pač vsak oder na svoj način tolmači in izpoveduje to njegovo dramo. Ob koncu je vesel in ko stisne na odru pred odprtim zastorom roko glavnima igravcema, je to stisk priznanja.

Silone je razvil v tem svojem delu res da neki zgodovinski čas in ga oblikoval dramsko nasprotje dveh ali več gledanj, vendar je to dobo papeževanja Celestina V. tako zelo približal sedanjemu času, da gledavec lahko vidi v delu dva ali več zamisli sistemov ali konceptov organizacij, ustanov ali političnih strank v sedanjih dobi. Tako so nosilci vlog res da odedi v meniška oblačila, a ta oblačila lahko predstavljajo danes tudi partijsko izkaznico, ali znak kake stranke v gumbnici; lahko so to zagovorniki neke pravovernosti, v katero danes tolikokrat dvomimo, predstavljajo zvestobo in nezvestobo ustanovitvenim načelom, ali obtoževalci odklona... V vsem tem je lahko vključena sedanost v zgodovinski okvir. Cutiš točno to, kar je pojasnil, oziroma, kakor je pojmaval delo režiser Andrej Hieng: Nosilci idej, zamisli njihove ureditve družbe, idealne zamisli, ki so zelo lepe, dokler niso na oblasti. Ko pa morajo realizirati svoje ideje, pa delajo in naredijo toliko napak, lahko niso zmožni izvesti vsega tistega, kar so od drugih zahtevali, lahko naletijo na ovire, preko katerih ne morejo.

Da, Celestin V. in Bonifacij VIII. Dva na sprotna si pola, dve pojmovanji Cerkev, ena strogo organizirana, zelo sveina, povezana s svetno oblastjo in druga, ki je Cerkev siromakov, Cerkev molitve, dobrote, ponižnosti in odkritosti. Cerkev duha.

V tem dialogu, ki ga Silone razpleta pred nami, je toliko trdnosti in iskanja, toliko sodobnosti, da v resnici lahko govorimo o Celestinu kot glasniku pokoncilske Cerkev zadnjih let. In res so tudi danes podobna nasprotja, saj je nešteto sil, ki ovirajo in bi želele preprečiti, da bi se smer zadnjega koncila do kraja realizirala.

In koliko je nasprotja tudi v drugih družbenih ustanovah, ne samo v Cerkvi, ki prav tako preprečujejo neko humanost, odprtost in medčloveško strpnost in sožitje. Malokje se posreči izvitji se iz okov neke stroge pravovernosti in ostriosti.

Kako bi v takih konfliktnih ne zrasla dramska napetost in dramski spopad. Silone je razvil ta spopad na povsem svojski način. Je to spopad največ v dialogu. A ta dialog ne more biti dolgočasen, posebno ne za mislečega človeka.

Oprt na ta široki razgled je gradil tudi režiser Hieng svojo predstavo. Njegovi menihi so malo menihi nekega samostana v dobesednem pomenu, mislim da tudi iz časa Celestina

ne. To so zagrizeni propagatorji zamisli neke Cerkev, Cerkev kot jo pojmujejo oni, ideje, ki jo naj realizira njihov brat Peter Angelario. Ta jo ostvarja z dobroto in človeškostjo. A ko tega ne more, se odpove svoji vlogi. Na dlani je režiserjeva misel posplošenja. Izredno dolgemu tekstu je Hieng našel pravilne okrajšave, tako, da je bilo morda le redko kje čutiti miselni preskok. Dejanja samega je imel malo, zato je skušal s celotno predstavo zmeraj znova vzbujati toliko pozornosti in zanimivosti, da ni bilo občutiti dolgovernosti in utrujenosti, ampak je prizor za prizorom prinašal novost. Korralno petje z odmevom velikih katedral je domiselno ločilo prizore; glasbeno zamisel je dal Pavle Merku. Prizorišče Svete Jovanoviča je bilo dokaj monumentalno, morda nekoliko suhoparno in monotono, gotovo pa v trižišču žarometov učinkovito. Pač pa so bili kostumi po načrtu Alenke Bartlove estetsko ubrani in harmonično dognani.

Delo je izvajal velik zbor igravcev. Treba je bilo seči po gostih, saj domači niti številčno niti kvalitetno ne bi zmogli tako zahtevnega dela.

Najprej je treba omeniti gosta ljubljanske Drame, Jožeta Zupana, ki je oblikoval brata Petra, kasneje Celestina V. Upodobitev tega lika je izredno problematična in težka. Predvsem je treba združiti naravnost in preprostost z dosledno angažiranostjo in neuklonljivo doslednostjo Celestinovega nazora. Naravni globoki igravčev glas in preprostost v občevarju z ljudmi ter naravnost njegove igre, ki ne pozna patetičnih poudarkov, je ločila Celestina od zagnanosti njegovih bratov. V tej preprostosti je Zupanov Celestin redko zrasel v odločenost in močno zavzetost za smer; lahko bi se zdela ta tu pa tam neivna izraznost igravčeva nemoč. Vendar je igravec to oblikovanje namenoma izbral, da je ostal bolj pri ljubezni do sočloveka kot pa pri zagrizenosti v svojo

idejo. Gotovo je to izredno lepa podoba nosilca velike ideje.

Njegovo nasprotje je Rado Nakrst kot Bonifacij VIII. To je nasprotje vsega tistega, kar predstavlja Celestin. V prvem delu je sicer nekoliko negotov v besedilu, v drugem delu pa zraste v lik odločnega vladarja, čeprav cerkvenega. Nakrst je tu resnični oblikovalec ideje vladajoče Cerkev.

Tkalca Mateja igra Alojz Milič z značilnimi izrazi, naravno in manj poudarjeno kot običajno, kar je gotovo zahtevala smer režije. Njegovo hčer Concetto pa oblikuje Mira Sarđočeva z izrazitimi potezami temperamentnega dekleta. Njeno pripovedovanje je naravno in prijetno.

Dušana Jazbeca nam je tokrat odkril režiser Hieng kot oblikovavca Dona Konstantina. In ta župnik je kar naraven in siguren v nastopu, tudi izrazit v svoji sicer majhni vlogi.

Zelo sproščena je igra Adrijana Rustje, ki s svojo vedrostjo kot Cerbicca pozivlja dialog in prinaša drobce sprostitve v resnobnost predstave.

Menihe igrajo: Jožko Lukeš, Silvij Kobal, Stane Raztresen, Stane Starešinič, Drago Gašperlin. S svojo izdelano igro prispevajo k homogenosti predstave, s tistimi igravskimi izrazi, ki so jim lastni in ki smo jih že ponovno označili. Nikjer ne izstopajo, zato nikjer ne motijo harmonične podobe celotne predstave. Gotovo je Lukeševa igra najbolj poglobljena.

Cavazzov vojaški pribočnik je tokrat bolj izrazit. Verjetno pa je tudi vloga bolj odgovarjala njegovemu temperamentu, kakor pa so odgovarjale prejšnje. Celestinov tajnik je Danilo Turk, ki oblikuje svojo vlogo z njemu lastnimi poudarki. Mladostno podobo klerika Luke živahno igra Livij Bogatec, kot gostje še nastopajo: Anatol Stern, ki kot Joahim izoblikuje mladostno podobo klerika, Srečko Tič kot sodnik je bil morda pri prvi predstavi še malce negotov, a je njegov lik izrazit, Andrej Jelčin je kot Orožnik povsem pogojen.

Poleg teh nastopajo še: Anton Kalc, Enj Reinhard, Jože Sedmak, Boris Simoneta, Josip Šušteršič in Ludvik Zajec.

Delo je prevedel Mirko Mahnič.

O celotni predstavi je treba reči, da je miselno globoka in dognana, da je harmonično zaključena in tematsko razgibana in da predstavlja gotovo višek letošnje sezone.

Jože Peterlin

Lev Detela

Pri pesnikih »obdobja straha«

(V vasi avstrijskega pesnika Weinheberja in angleškega pesnika Audena)

Potovanje skozi avstrijske gozdove in čez gore in gorska jezera ter skozi vrsto dolin odkrijejo tudi marsikaj, kar ostaja skrito in zakrito v temačni pokrajini. Na Štajerskem, pod veliko goro Grimming (ime je slovenskega izvora, kot marsikaj prav do visokih Tur), domuje avstrijska katoliška pisateljica Paula Grogger, ki je danes že v častitljivi starosti. Njen roman »Das Grimmingtor« (1926) je bil nekoč velik uspeh, vendar je delo, kot omenja znani nemški zgodovinar in kritik Kurt Hoffhoff, v knjigi »Was ist christliche Literatur?« (Kaj je krščanska literatura?), preveč šablonizirano in shematizirano, preveč črno - belo. Tako je gospodar kmetije pri Groggerjevi vedno močan in ponosen, gospodinja pa sramežljiva in prikupna, brivec je čvekač, Francozi so slabi, otroci nedolžni, hlapci pijanci in žene pobožne. Tako stereotipno slikanje kviri vredno Groggerkinih del, ki pa imajo vseeno neki čar. To je čar pokrajine in narave in čar preprostega, že kar idiličnega kmečkega življenja.

Če sedaj tvegamo skok od Paule Grogger iz idile štajerskih gora tam na meji s Salzburško proti St. Pöltenu, mestu in samostojni škofiji zahodno od Dunaja, skok v gozdove na robu Dunajskega gozda (to je področje, dolgo 50 km) v vasico Kirchstetten, trčimo na domova kar dveh pomembnih ustvarjalcev. Predvsem je to najprej že »boljša« hiša zelo znanega avstrijskega pesnika Josefa Weinheberja, ki je leta

1945, ko so se Kirchstettnu bližali ruski tanki, napravil samomor. Weinheber je bil žal literat, ki ni spregledal politične sleparije in zločinstva Hitlerjevega sistema. Zanj je bil nacizem vsaj sprva ZLATA DOBA NEMŠKEGA NARODA, nov polet duha, obračun s preživeli pojmovanji in tradicijami. Tako ni čudno, da se je zapletel v kolaboracijo z novim političnim sistemom, da je postal nekakšen »uradni literat« novega režima. To pa je po zlomu nacizma strlo njegov uspeh, ga vrglo v pozabo ali celo v odkrito zanikovanje njegovega talenta.

Danes, četrto stoletja po koncu vojne, so se mnoge strasti ohladile, in tako tudi Weinheber na nemškem prostoru postaja vedno manj političen. Sedaj se spet jasno vidi, da je bil to avtor velikega talenta, ki je ustvaril liriko, ki vsa izvira iz narodnih korenin, a se je prav tu, zaradi svoje privrženosti narodu, usodno politično zapletel, ker ni znal ločiti med narodom in neko idejo o narodu, katere nehumanosti ni spregledal.

V isti vasi kot nekoč Weinheber stanuje danes tudi znani angleški pesnik Wystan Hugh Auden, ki je v svoji mladosti pisal levo, z marksistično miselnostjo prepojeno liriko, a se je sedaj ves naslonil na krščanstvo. Njegova hišica je skrita v gozdu, je že na robu naselja,

(Nadalj. na 8. strani)

Sodobno kmetijstvo

Živinorejci so si ogledali zadružne mlekarne

Nedolgo od tega so si živinorejci tržaške pokrajine v skladu s sklepom, ki so ga sprejeli na občnem zboru prijavitelcev h kraški zadružni mlekarni, ogledali nekatere zadružne mlekarne v okolici Pordenona. Živinorejce so spremljali funkcionarji tržaškega kmetijskega nadzorništva, ki so izlet tudi organizirali. Izleta se je udeležilo 46 živinorejcev. Dopoldne dne 29. januarja so si ogledali zadružne mlekarne v krajih Chions, Azzano Decimo ter Corva di Pordenone, popoldne pa mlekarne v krajih Fontanafredda in Roveredo in Piano. Predsedniki mlekarne so povsod skupno z drugimi člani upravnega odbora razkazovali obrate in obrazložili potek proizvodnje in odgovarjali na vprašanja glede upravnih zadev. Naši živinorejci so se zanimali posebno za upravna vprašanja. Zvedeli so, da so vse zadružne mlekarne nastale brez javne pomoči (samo tistav Fontanafredda je dobila posojilo s 4 odst. obrestno mero) in da sega datum njihove ustanovitve vrsto desetletij nazaj. To je zgovoren podatek, da ni vzroka, da bi dvomili v uspešnost takšnih pobud. Slišali so tudi, da je discipliniranost pri odajanju higiensko neoporečnega mleka pogoj za kvaliteto in tipičnost končnega proizvoda — sira, ki je tipa Latteria oziroma Montasio, kot ga skušajo zadnja leta imenovati. Poglavitno je, da je izkupiček pri proizvodnji sira večji kot pri prodaji mleka.

Naši živinorejci so se končno na lastne oči prepričali, da je pobuda za ustanovitev kraške mlakarne utemeljena in da je naravnost škoda, da niso že prej resneje mislili nanjo, posebno upoštevajoč dejstvo, da imajo tržaški živinorejci kot tržišče veliko mesto, katerega prebivalci so vedno znali ceniti pristne kraške proizvode in pridelke.

ZANIMIVE IZKUŠNJE ŠTAJERSKIH VINOGRADNIKOV

Avstrijska Štajerska je znana vinorodna pokrajina. Za nas je zanimiva posebno zato, ker njeni vinogradniki že vrsto let uvajajo metodo mulčenja, kar pomeni, da ne obdelujejo vinogradov. V avstrijski Štajerski se vinogradi nahajajo pretežno v gričevnatem področju. Trte gojijo po sistemu Sylvos in to celo na zemljiščih s 70 odst. nagibom. Vrste so usmerjene navadno proti vrhu gričev, ne potekajo torej vzporedno z višinskimi plastnicami. Marsikdo bi takšen način vinogradništva takoj obsodil, češ da se s tem pospešuje erozija tal in ovira primerno obdelovanje tal. Vendar temu ni tako, kajti štajerski vinogradniki so si znali pomagati z mulčenjem. Zemlje ne obdelujejo, puščajo rasti plevel in travo med vrstami trt, ki jo kosijo 6-8-krat na leto. S tem poskrbijo za zaščito tal, kajti zaraščenih tal voda ne more spirati. Povrh se na ta način kopičijo v zemlji humusne snovi.

Plevel in travo po košnji pustijo razpadati na terenu, tako ostane prst prožna. Odpadla je tudi nevarnost, da bi pri obdelovanju in okopavanju vinograda morda ranili ali poškodovali trtne

Se eno prednost ima ta način: korenine trt ostanejo na površju in tako hitreje pridejo do hranilnih snovi.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

Mogoče bi bilo primerno ta način uvesti tudi pri nas, kjer že poznajo nekaj podobnega. Pri nas marsikje puščajo med vrstami deteljo. Primerjava obeh načinov bi prav gotovo bila zanimiva.

Z mulčenjem odpade potreba po gnojenju z organskimi gnojili (hlevskim gnojem). Dovolj je dopolnilno gnojenje.

Štajerska je precej podvržena napadom sive grozdne plesni, proti kateri se štajerski vinogradniki branijo z doslej najbolj preizkušenimi sredstvi, s pravilnim obrezovanjem trt in zračenjem vinogradov. Slednje omogoča primerna razdalja med vrstami.

GLASBENA MATICA - TRST

Jubilejna sezona 1969-1970

KONCERT TRIA LORENZ

PRIMOŽ LORENZ - klavir

TOMAŽ LORENZ - xiolina

MATIJA LORENZ - čelo

Petek, 20. februarja 1970 ob 20.30 Uri

MALA DVORANA KULTURNEGA DOMA

S p o r e d

L. van Beethoven: TRIO št. 5 v D-duru op. 70

P. Ramovš: »KONTRASTI« za klavirski trio

— o —

Odmor

A. Dvorak: »DUMKY« trio op. 90

— o —

Zaradi stiske s prostorom je moralo tokrat odpasti 3. nadaljevanje razprave Milka Matičetovega »Zahodnoslovenska krajevna imena«, za kar se bravcem opravičujemo. Uredništvo

RADIO

(Nadaljevanje z 2. strani)

de poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni slovenski skladatelji; 19.10 Postni govori (5) »Rafko Vodeb: »Blagor lačnim in žejnim pravice«, ureja msgr. dr. Lojze Škerl; 19.25 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Kocert operne glasbe; 21.50 15 minut jazza; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 28. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutrjana glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operetne melodije; 16.30 Benvenuto Cellini: »Moje življenje«. Frevedla in dramatičizirala Kalanova; 16.50 Orkestri in zbori; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Slovenski znanstveni delavci z univerze; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Vokalni kvintet; 18.45 Antologija instrumentalnih ansamblov; 19.10 Theuerschuh: »Družinski obzornik«; 19.30 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Nenavadne in skrivnostne zgodbe: Marodič: »Verjemite ali ne«. Radniški oder, režira Konjarjeva; 21.20 Sonny Carson Quartet; 21.00 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

— o —

Štmaver

SLAB »POMLADIN«

Kljub »zimski« pomladi je pa prišlo v nedeljo še precej goriških in drugih izletnikov v vabljivo Štmaver. Cerkevne slovesnosti so se opravile kot po navadi. Vinotoči so tudi imeli nekaj dela. Pomladanska narava je pa seveda manjkala. Morda bo v nedeljo kaj prijaznejša ko vabijo Štmaverci na ponovitev svojega praznika.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

ODBOJKA:

Bor in Breg zmagala

Preteklo soboto se je začelo prvenstvo ženske odbojarske B lige. Slovenskih ekip je letos kar štiri in sicer: Bor, Breg, Sokol in Zarja. Vse so v isti skupini skupno z ekipami Fari iz Padove in AGI iz Gorice. Glavni kandidat za zmago v tej skupini je goriški AGI, vendar ni izključeno, da bo Bregu letos uspelo ugnati Goričanke. Pod večšo roko Uča Jurkiča so Brežanke znatno napredovale in imajo vse možnosti, da v letošnjem prvenstvu doprinesejo svojim simpatizerjem veliko zadoščenja.

V petem kolu je Breg z lahkoto premagal nabrežinski Sokol, čeprav mu je po nepotrebnem predal en set.

Tudi Bor je precej gladko odpravil ekipo FARI iz Padove. Rezultat 3:1 (6, 15, —12, 5) precej zgovorno priča o premoči Borovk.

Igralke bazoviške Zarje pa so v Gorici nudile odličen odpor šesterki AGI. Tekmo so sicer izgubile, a so s prikazano igro resnično presenetile. Izkazale so se z izredno borbenostjo, tako da so se morale Goričanke krepko potruditi, preden so »ukrotile« žilave Bazovke.

NAMIZNI TENIS

Sokol poražen

V moški namiznoteniški C ligi se je preteklo nedeljo nabrežinski Sokol spoprijel v Vidmu z ekipo CSI Friuli. Zmagali so povsem nepričakovano Videmčani z visokim izidom 7:2.

Res se je Sokol predstavil v okrnjeni postavi. Manjkal je Cattonar, ki ga je zamenjal ko-

ma 12-letni Radovič. Najboljši Sokolov igravec Ukmar je sicer nastopil, vendar ni še povsem okreval. Pred kratkim je bil namreč bolan in že precej časa ni mogel nič trenirati.

Nabrežinci so torej tokrat razočarali, presenetili pa so z dinamično in živahno igro Furlani, ki so se tako oddolžili, za poraz, ki so ga v začetnem kolu utrpeli v Nabrežini.

Posamezni izidi:

Archidiacono U. - Fabjan 2:0 (19, 14)

Agarinis - Radovič 2:0 (18, 17)

Archidiacono G. - Ukmar 2:0 (16, 17)

Archidiacono U. - Radovič 2:0 (14, 18)

Archidiacono G. - Fabjan 2:0 (16, 17)

Agarinis - Ukmar 1:2 (18, —20, 15)

Archidiacono G. - Radovič 2:0 (8, 7)

Archidiacono D. - Ukmar 1:2 (—12, 18, 17)

Agarinis - Fabjan 2:1 (18, —14, 17)

Končni rezultat:

CSI Friuli - Sokol 7:2

Zadovoljiv nastop mladih igralk Krasa

V ženski namiznoteniški B ligi je opravila svoj krstni nastop mlada ekipa Krasa. Za Kras sta nastopili Vilma Širca in Sonja Afilič. Gladko sta premagali igralke tržaškega kluba ARAC, kloniti pa sta morala pred bolj izkušenimi igralkami tržaške Julie. Na splošno sta mladi slovenski namiznoteniški igralki zadovoljili. Ob vestnem treningu se jim obetajo še lepi uspehi.

Naraščajniki Sokola gladko zmagali

V ekipnem naraščajniškem prvenstvu so nadebudni pionirji Sokola gladko odpravili svoje

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sport

(Nadalj. s 7. strani)

nasprotnike. Najprej so premagali Dom iz Gorice s 3:0, nato pa še tržaško ekipo Julia prav tako s 3:0. Za Sokol sta dobro igrala Fabljan in Dobrila.

KOŠARKA

Dragocena zmaga Bora

Borovi košarkarji so proti neposrednemu kandidatu za izpad iz D lige, moštvo Zuccheri iz Bologne, zaigrali zadovoljivo in dosegli pomembno zmago. Najboljši igralec v Borovih vrstah je bil ponovno Peter Starc, ki je sam zbral 22 točk. V obrambi so je odlikoval tudi Aleksander Sirk, še vedno pa niso bili v zadovoljivi formi zunanji igralci.

Rezultat:

Bor - Zuccheri 58:52 (24:21)

Za Bor so nastopili: Tavčar, Zavadlal 5, Sancin, Fabjan 4, Rudeš, Zakovič 4, Starc 22, Sirk 12, Kralj, Ambrožič 11.

ATLETIKA

Obvestilo

Atletski odsek Š.Z. Bor organizira dne 22. februarja tekmovanje v krosu, na katerem lahko nastopijo tisti atleti, ki niso še nikoli sodelovali na uradnih tekmovanjih (FIDAL). Tekmovalci bodo razdeljeni v tri skupine:

1. Naraščajniki (letniki 1955, 1956, 1957) proga 1 km.
2. Mladinci (1953, 1954) proga km 2.
3. Člani (1952, ali starejši) proga 4 km.

Prvi trije iz vsake skupine bodo nagrajeni s kolajnami.

Zbiranje in prijave atletov v nedeljo, 22. t.m., ob 9.30 v Prosvetnem domu v Bazovici.

F.J. 22 SMRT V POMLADI

Kljub prijaznemu Pungartnikovemu povabilu ni imel namena, da bi posegel vanjo, saj je bil še preveč tuj v tem okolju in ni želel pritegovati pozornosti. Toda čim dalje je poslušal, tembolj ga je mikalo, da bi tudi on povedal svoje misli. Na tihem se je začel čuditi, da nekateri o preprostih stvarih govore tako zapleteno, s citiranjem Mouniera in drugih tujih mislecev. In z vsem srcem je bil na strani tistih, ki so se zavzemali, da je treba iti z novimi spoznanji, idejami in izkušnjami med ljudstvo ter oblikovati programe za konkretne akcije. Čudil se je tistim, ki so bili proti temu. Videl je, da so to povečini starejši in uglednejši člani. Potegnili so večino za seboj, ali vsaj tako se je zdelo, in tedaj ni mogel več vzdržati. Dvignil je tudi on roko.

Pungartnik ga je takoj opazil, kot da je že ves čas čakal, kdaj bo dvignil roko, da mu da besedo. Pokimal mu je in pokazal z roko nanj:

»Tale tovariš ima besedo!«

Že po prvih besedah je Tine pozabil na občutek, da je šele prvič med temi študenti in da jim je tuj. Začutil je, kako so mu z resničnim zanimanjem prisluhli, in kako je našel notranji stik z njimi. Rekel je, da prihaja s Štajerske, iz njenih vzhodnih, agrarnih predelov. Orisal jim je razmere v Halozah, kjer marsikateri viničarski otrok ne dobi lastnih čevljev, dokler si jih sam ne kupi z lastnim zaslužkom, in se mora navadno zadovoljiti z raztrganimi čevlji očeta ali kakšnega večjega brata. Glavna hrana tistih

ljudi je suh kruh, pa še tega nimajo dovolj. Govoril jim je o bornem življenju kočarjev na Ptujskem polju, o revščini kmetov in kočarjev na Pohorju, na Kozjanskem, Kobanskem in v Slovenskih goricah, omenil, da je doživel tako v osnovni šoli kot v gimnaziji smrt svojih sošolcev iz Prekmurja, ker jih je zaradi stradanja in slabih dijaških stanovanj pobrala jetika. Opozoril jih je na mizerne plače in hiranje mladih delavk v tekstilnih tovarnah v Ptuj in Mariboru, na brezposelnost in stavke trboveljskih rudarjev, na stisko jeseniških kovinarjev, kajti ravno tiste dni so časniki spet pisali o tem, pa tudi na slab položaj gozdnih delavcev po vsej Sloveniji. In kdo se briga za položaj hlapcev, služkinj in otrok, ki morajo služiti kot pastirji? Povedal jim je, kako čudno se mu zdi govoriti o kulturi in kulturnem delu pri Slovencih, ne da bi imeli v mislih tudi vse te mase slovenskega ljudstva, katerim pomeni beseda kultura še vedno tujko brez jasnega pomena, nekaj, kar je tako vzvišeno nad njimi, da se jih sploh ne tiče. Zanje je bila morda zato iznajdena beseda prosveta, kot nadomestilo za kulturo. Morali bi iti tudi med te ljudi, je rekel, in jim začeti razdajati nekaj od tistega, kar predstavlja bogastvo slovenske in splošne kulture; boral bi se začeti zanimati za njihovo življenje, za njihove življenjske pogoje in jim pomagati, da se izkopljejo iz svoje revščine, predvsem s tem, da bi vzbujali v njih željo po boljšem, človeka bolj dostojnem in lepšem življenju ter prebujali v njih človeško in narodno zavest. Slovenci smo številčno majhen narod, zato mora ziti naša moč v kvaliteti, vsak slovenski človek bi nam moral biti dragocen. Kvaliteto bi morali dvigati tako na kulturnem kot tudi na gospodarskem, in na socialnem področju. Govoril je o tem, kako hitlerjanci snubijo najrevnejše štajersko previvavstvo in vzbujajo v njem revolucionarno razpoloženje in sovražstvo do apatičnih oblasti, ki ničesar ne store na lastno pobudo, da bi mu pomagale k lepšemu življenju.

»Naši ljudje iz Haloz in drugod hodijo delat v Nemčijo in ko se vrnejo nazaj na obisk, so že vneti agitatorji hitlerjanstva,« je rekel. »Ne iz protinarodnega razpoloženja ali iz pokvarjenosti, ampak zaradi socialne stiske. Politično jih lahko pridobi tisti, ki jim da zaslužek in kruh.«

Navedel jim je nekaj konkretnih primerov za to in ni prikril svoje skrbi, da bi mogel postati to s časom množični pojav, če ni že postal. Mnogi ljudje iz Štajerske danes že ilegalno beže čez mejo v Nemčijo. Več kot verjetno je, da postanejo na oni strani žrtve premissljene propagande, ki jih vzgaja za svoje verjetne bodoče namene. Končno je omenil tudi, da je sicer katoliških izobražencev neprimerno več kot komunističnih, a da so vendar skoro popolnoma zanamari vse te probleme. Komunistični izobraženci kot Kerenčič, Žgeč in drugi so tisti, ki so se prvi zavedli pomena socialnih problemov na Štajerskem in na vsem Slovenskem ter jih začeli raziskovati ter objavljati študije o tem. Čudno je, da katoliški izobraženci še niso prišli do tega spoznanja, čeprav bi se morali zavedati, da bo samo izobražen, gospodarsko močan in socialno zdrav narod sposoben, da se upira tuji pohlepčnosti. Samo taka Slovenija bo tudi lahko upala, da bodo bratje, ki trpe pod fašizmom na Primorskem in pod nacizmom na Koroškem, iskreno in vroče želeli, da se združijo z njo.

(dalje)

Pri pesnikih „obdobja straha“

(nadaljevanje s 6. strani)

pod pobočjem hriba in po dežju je zavita v lahno meglico in v vonj po vlažnih lišajih in mahovih ter po praprotni in lesu. Obraz Wystana Hugh Audena je kot obraz starega mornarja. Ves je razbrazdan in naguban, kot od vetrov in prepriha svetovnih morij. So pa to tudi gube težkih let, gube »Obdobja straha«, kot je krstil leta 1951 svojo pesniško zbirko in dal s tem pečat naši dobi. Auden si v hiši sam gospodar. A tu, v Kirchstettenu, je samo čez poletje, pozimi pa se zateče v Ameriko. Predvsem živi doma, skrit v gozdu, le včasih ga srečaš v vaši, v cerkvi ali pa v gostilni, kjer ima, tako kot nekoč Weinheber, svoj častni prostor. Na redke čase se pojavi tudi na Dunaju. Potem brska po raznih knjigarnah med knjigami in revijami.

Kirchstetten je ponosen na svoja dva pesnika. Povsod lahko vidiš kažipote, ki ti kažejo pot do hiš obeh literatov. Ne vem, kako gleda na te kažipote pokojni Weinheber, Audenu pa niso nič kaj všeč, saj ni posebno prijetno, če že za življenje razstavni objekt v muzeju.

DVE PESMI OBEH LITERATOV

DOMOVINA

(Josef Weinheber)

Vode meglé in vetrovi,
ceste, poti in domovi:
hlapci na velikih dvoriščih

pred tvojo domovino bivališči.
Zemlja, široko razpredena,
griči, gozdovi in pobočja

in naenkrat v roki razboljeni
solze nebogljenosti

Solze, tu nobena sramota.

Blage solze samote.

Tako se omehta duša

in stopi v sapi srebrni,

sapi srebrni, ki komaj,

komaj modre zvončnice maje,

ko nosi daljine peno

čez naše kraje.

GOSPOD, NOBENEGA ČLOVEKA SOVRAŽNIK
(Wystan Hugh Auden)

Gospod, nobenega človeka sovražnik, ki vedno
odpusti,

ki edino NE nasprotnosti ne potrdi:

Razsiplji moč in luč, najvišji ti,
da naša lakomnost zbledi;

Pohlepnost laži, spokornost, ki se omehta,
porazi ničnosti našega srca.

Zavrni ostro top odpor,
iz bojazni vodi v upanja napor;

Pobeglim vlij ponovno novo moč,
da bodo tvegali povratek v sovražni obroč;

Razglasi tiste v mestu, ki zdraviti premorejo,
in pokaži na koncu vožnje streho, da ne
obnemorejo;

Podri, Presvetli, hišo smrti do tal,
naj Dom bo nov in srce svetlo kot kristal!

Obe pesmi prevedel L. D.,
Untersiebengrunn pri Moravi